

บทที่ 2

วรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

การศึกษาเรื่องผลกระทบของการพัฒนาพื้นที่สงขลา - หาดใหญ่ ที่มีต่อตลาดแรงงานท้องถิ่น มีเอกสาร หนังสือ และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กำลังศึกษาได้แก่

แนวทางการพัฒนาภาคและจังหวัดภาคใต้ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ได้สรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาและโครงการพัฒนาภาคใต้ ในพื้นที่จังหวัดสงขลาที่สำคัญเอาไว้ ตลอดจนลักษณะของประชากร การมีงานทำ รวมถึงรายละเอียดของโครงการพัฒนาเมืองหลักภาคใต้ที่จังหวัดสงขลา และการพัฒนาอุตสาหกรรมภาคใต้ที่จังหวัดสงขลาด้วย ในด้านโครงสร้างชุมชนตามแนวทางการพัฒนานี้ได้กำหนดบริเวณที่เป็นเมืองหลักของภาคไว้ 4 แห่ง ซึ่งรวมถึงพื้นที่อำเภอเมืองและอำเภอหาดใหญ่ และยังได้จำแนกลักษณะของชุมชนในจังหวัดสงขลาด้วย¹

ในด้านที่เกี่ยวกับประชากร การว่างงาน และการย้ายถิ่นฐานของประชากร แนวทางนี้ได้ระบุว่า ปัญหาความยากจนและการว่างงานในชนบทเป็นปัจจัยผลักดัน (push factors) ให้ประชากรพากันเข้ามาสู่เขตเมืองมากขึ้นเพื่อหางานทำเป็นสำคัญ และลักษณะการจ้างงานที่เพิ่มมากขึ้นเป็นในด้านอุตสาหกรรมการผลิต การก่อสร้าง

¹สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แนวทางการพัฒนาภาคและจังหวัดภาคใต้ในช่วงแผนพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (2520 - 2524) (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2519), หน้า 7 - 10.

การคมนาคม พาณิชยกรรมและบริการที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว เนื่องจากมีนักท่องเที่ยว ทั้งจากในและจากประเทศใกล้เคียงเดินทางเข้ามา มาก สงขลาจึงเป็นบริเวณที่ผู้วางแผน จำต้องคำนึงถึงการขยายตัวของประชากร ซึ่งจะก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านแรงงาน การจ้างงานและเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่นี้ ฐานของอุตสาหกรรมและการ บริการยังแคบ ซึ่งจะเป็นผลต่อปัญหาการว่างงานในเขตเมือง¹

สำนักงานจังหวัดสงขลา ได้จัดทำแผนพัฒนาจังหวัดสงขลา พ.ศ. 2520 - 2524 กล่าวถึงรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะและสภาพทั่วไปของจังหวัดสงขลา ทั้งทาง ด้านสภาพภูมิศาสตร์ การใช้ที่ดิน การคมนาคม ประชากร การประกอบอาชีพ ตลอดจน ได้สรุปความต้องการของประชาชนในอำเภอต่าง ๆ ในปี พ.ศ. 2519 ไว้ด้วย และมีรายละเอียดของโครงการพัฒนาที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยตรง ได้แก่ การ พัฒนาเมืองหลักสงขลา - หาดใหญ่ โครงการนิคมอุตสาหกรรมภาคใต้ การพัฒนา อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และโครงการท่าเรือน้ำลึก ที่สงขลา²

ในแผนพัฒนานี้ได้ระบุถึงปัญหาการขาดท่าเรือที่ทันสมัยในการขนสินค้าเข้าออก จากเรือต่าง ๆ ซึ่งบรรทุกสินค้าระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นสินค้าหลักที่สำคัญ ทำให้ต้นทุนการส่งขายสูงขึ้น ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ปัญหาการขยายตัวของเมือง อันเนื่องจากการเพิ่มประชากรโดยเฉพาะในเขตเทศบาลหาดใหญ่ และการ ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมมากขึ้นจะทำให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงานมากขึ้น ซึ่งปัญหาที่ ตามมา คือ ที่พักอาศัย แหล่งเสื่อมโทรม จำเป็นต้องแก้ปัญหาดังกล่าวทางด้านสังคม สาธารณูปโภค

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 26 - 27.

² สำนักงานจังหวัดสงขลา, แผนพัฒนาจังหวัดสงขลา พ.ศ. 2520 - 2524 (สงขลา : สำนักงานจังหวัดสงขลา, 2519), หน้า 37.

ให้สัมพันธ์กับการวางผังเมือง¹

นอกจากนี้ แผนพัฒนามบนี้ยังได้ระบุถึงความต้องการของประชาชนอื่นได้แก่

1. ความต้องการในด้านการเพิ่มรายได้ ซึ่งเรียงลำดับได้ดังนี้
 - 1.1 ปู่
 - 1.2 เครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร
 - 1.3 น้ำสำหรับการเพาะปลูก
 - 1.4 ยามาแมลง
 - 1.5 เงินทุน
2. ความต้องการให้สร้าง มีดังนี้ คือ
 - 2.1 ไฟฟ้า
 - 2.2 บ่อน้ำ แหล่งน้ำสะอาด
 - 2.3 ถนน
 - 2.4 อ่างเก็บน้ำ คลองชลประทานเพื่อการเกษตร
 - 2.5 ที่ทำการตำบล

สำหรับความต้องการของประชาชนในเขตเทศบาลและสุขาภิบาลต่าง ๆ นั้น ส่วนใหญ่เป็นความต้องการทางด้านสาธารณูปโภค เช่น ปรับปรุงขยายถนน ความต้องการตลาด อาคารพาณิชย์ สะพาน และโดยเฉพาะในเขตเทศบาลขนาดใหญ่มีความต้องการให้มีการป้องกันอุทกภัย ส่วนในเทศบาลสงขลามีความต้องการทำเขื่อนเรือด้วย²

ศูนย์วางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคใต้ เสนอแนวคิดในการพัฒนาภาค

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 41.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 31 - 32.

และเขตล้าหลัง ซึ่งให้เห็นว่าเป้าหมายในการพัฒนาภาคนี้ รัฐจะต้องวางรากฐานและบริการทางเศรษฐกิจและสังคมรวมไว้ในหลายเขต (Spatial concentration of projects) เพื่อให้ประชากรส่วนใหญ่ของภาคได้เข้ามาสู่เขตเหล่านี้ และร่วมในขบวนการพัฒนาอย่างเสมอภาค และในการพัฒนาเขตเมืองในขบวนการพัฒนาภาคนี้ ความสำคัญของเขตเมือง (อุตสาหกรรม) จะทวีความสำคัญพอ ๆ กับเขตชนบท (เกษตร) ในเมืองจะมีปัญหาการว่างงานเกิดขึ้น ซึ่งรุนแรงพอกับปัญหาการว่างงานในชนบท และการอพยพของแรงงานจากเขตชนบทมาสู่เมือง มีผลทำให้ภาวะตลาดแรงงานและตลาดที่อยู่อาศัยในเมืองตึงเครียดมากขึ้น¹

นอกจากนี้ยังชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของที่ตั้งของโครงการพัฒนาต่าง ๆ และแสดงถึงผลดีทางเศรษฐกิจและสังคมอันเกิดจากการรวมตัวในเขตเมือง คือ

1. เกิดระบบบริการทางเศรษฐกิจ และ Cultural Infrastructure ที่สมบูรณ์
2. มีตลาดแรงงาน และตลาดปัจจัยการผลิตต่าง ๆ จำนวนมาก ที่สนับสนุนต่อโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ
3. การรวมตัวกันของอุตสาหกรรมหลายอย่างนี้จะก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนสินค้า บริการและปัจจัยการผลิตต่าง ๆ อันจะเป็นผลให้มีการขยายตัวทางอุตสาหกรรม

ในขณะที่เดียวกัน การรวมตัวกันเหล่านี้ เป็น pull factor ที่ทำให้ประชากรจากที่ไกลเคียงอพยพมามากขึ้น ความต้องการบริการต่าง ๆ ก็มากขึ้น จะมีผลให้เมืองขยายตัวเกินขนาดได้ ฉะนั้นจึงควรสร้างจุดรวมตัวขึ้นหลาย ๆ แห่งในภาค

¹ ศูนย์วางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคใต้, "แนวทางการวางแผนพัฒนาภาคและเขตล้าหลัง" (สงขลา : ศูนย์วางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคใต้, 2516), (อัครสำเนาะ).

โดยส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมที่เป็น Key industries ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อท้องถิ่นและเพื่อภาคอื่น และจะใช้พื้นที่โคนันต้องพิจารณาถึงความสะดวกคล่องตัวในการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิต (Spatial mobility) เพื่อดึงดูดแรงงานให้เข้ามาทำงาน ซึ่งสิ่งจำเป็นคือการปรับปรุงระบบการคมนาคมและการขนส่งระหว่างจุดรวมตัวกับอาณาบริเวณโดยรอบ เพื่อให้ระยะทางไร้ความสำคัญลงไป

ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ ได้เสนอรายงานการวางแผนพัฒนาภาคเพื่อการกระจายรายได้ กล่าวถึงแนวโน้มของการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างชนบทกับเมืองซึ่งมีความคู่ไปกับปัญหาความเหลื่อมล้ำระหว่างชนบทและเมือง¹ โดยแนวโน้มนี้เป็นไปในลักษณะที่ความต้องการแรงงานที่ขยายตัวอย่างมากในเขตเมืองนั้นจะได้รับการตอบสนองจากแรงงานที่จะมาจากชนบท แต่การขยายตัวของแรงงานนี้มีมากกว่าความต้องการแรงงาน คือ การอพยพของแรงงานมาสู่เขตเมืองมีอัตราสูงกว่าความต้องการแรงงาน ดังนั้น จึงทำให้เกิดปัญหาการว่างงานทั้งในชนบทและเมือง และสิ่งสำคัญที่เป็นปัจจัยต่อการอพยพ คือ ความหวังที่จะมีงานทำและมีรายได้ที่ดีกว่างานเดิมในเขตภูมิภาค

นอกจากนี้ในรายงานฉบับนี้ยังเสนอข้อคิดเกี่ยวกับการพัฒนาภูมิภาคโดยการพัฒนาพื้นที่ ที่ทุ่มเทพทรัพยากรและการลงทุนไปยังเขตล้าหลังว่า ไม่ได้หมายความว่าประชาชนในพื้นที่เหล่านั้นจะมีความเป็นอยู่ดีขึ้น ถึงแม้ว่าการลงทุนจะก่อให้เกิดการจ้างงาน แต่ก็ไม่ใช่ว่าจะเป็นการจ้างงานจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นเสมอไป²

¹ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ "การวางแผนพัฒนาภาคเพื่อการกระจายรายได้" (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2520), หน้า 33 - 35.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 48 - 49.

รายงานฉบับนี้ ยังได้กล่าวถึง *Balanced development* ในระหับภาค
ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจจากการพึ่งพาสินค้าส่งออกเพียงไม่กี่อย่าง
มาเป็นโครงสร้างที่ขยายการผลิตเป็นหลายชนิดที่มีราคาสูงและราคาแน่นอน โดยยก
ตัวอย่างจากระบบเศรษฐกิจของภาคใต้ขึ้นมาเป็นตัวอย่างประกอบ¹

ประพันธ์ เศรษฐนันท์ อธิบายถึงกลไกการพัฒนาภาคและการพัฒนาที่มีผล
ต่อความต้องการแรงงาน กล่าวถึงนโยบายพัฒนาภาค 2 ประเภท คือ

1. การขยายตำแหน่งงานในภาคต่อความเจริญ (Jobs - to - people policy)
2. การย้ายแรงงานจากแหล่งที่ต่อความเจริญไปยังที่เจริญกว่า (People - to - Jobs policy)

นอกจากนี้ได้อธิบายถึงแนวการวิเคราะห์ภาคโดยใช้ทฤษฎีฐานเศรษฐกิจ
(Economic base theory) ซึ่งแบ่งอุตสาหกรรมในภาคเป็น 2 กลุ่ม คือ อุตสาหกรรม
ที่เป็นฐานของภาค (Basic industry) และอุตสาหกรรมบริการ (Non basic
หรือ residential industry) และอธิบายการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการจ้าง
แรงงานโดยวิธี mix / share analysis โดยคิดว่า การเปลี่ยนแปลงการจ้างแรงงาน
เป็นผลมาจากปัจจัย 3 ประการ คือ การเปลี่ยนแปลงการจ้างแรงงานของประเทศ
โครงสร้างอุตสาหกรรมภายในภาค และการเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งของภาคในการจ้าง
งานทั้งหมดในประเทศในแต่ละอุตสาหกรรม (Regional shares)²

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 68.

² ประพันธ์ เศรษฐนันท์, เศรษฐศาสตร์ภูมิภาค, (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช,
2520), หน้า 126 - 168.

องค์การแรงงานระหว่างประเทศ ได้ศึกษาถึงการย้ายถิ่นและกล่าวว่า
 บัณฑิตและบัณฑิตที่มีบทบาทต่อการย้ายถิ่นในประเทศไทย บัณฑิตได้แก่ความต้องการ
 การที่ดิน การขาดแคลนน้ำ การถือครองที่ดินที่อุดมสมบูรณ์และการขาดแคลนอุตสาหกรรม
 ในชนบท บัณฑิตได้แก่ ความแตกต่างของค่าจ้างแรงงาน การชักชวนจากญาติและเพื่อน
 และความต้องการศึกษา และการที่มีผู้ย้ายถิ่นต้องการอยู่ในชุมชนที่หนาแน่น อาจจะเป็น
 เพราะการว่างงาน ซึ่งเป็นเหตุผลทางเศรษฐกิจคือมีโอกาสในการทำงานมากขึ้น
 และส่วนมากมักจะทำงานก่อสร้าง ขนส่ง และการค้า ซึ่งชุมชนที่หนาแน่นจะเป็นเขตอยู่
 อาศัยที่ติดต่อพวกเขาในด้านการหางานและโอกาสในการทำงาน¹

หน่วยวิจัย สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย ได้วิจัยถึงลักษณะทางประชากร
 ของการเติบโตของเขตชุมชนในกรุงเทพมหานคร และกล่าวถึงความหนาแน่นของประชากร
 ว่า ความหนาแน่นของประชากรสะท้อนให้เห็นถึงระดับการเติบโตของเขตชุมชน ซึ่งดึงดูด
 คนย้ายถิ่นจากสถานที่อื่น และกล่าวอีกว่าบัณฑิตทางเศรษฐกิจอาจจะเป็นบัณฑิต "ผลักดัน"
 และ "ดึง" ของการย้ายถิ่นได้ โดยเขตที่ยากลำบากต่อการประกอบอาชีพจะมีการย้าย
 ถิ่นออก และเขตที่มีรายได้สูง และโอกาสการทำงานมากกว่า จะดึงดูดคนย้ายถิ่นที่อื่น
 และการย้ายถิ่นนี้มีส่วนทำให้เขตชุมชนต่าง ๆ เติบโตขึ้นโดยตรง²

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ พบว่าการย้ายถิ่นเข้ามีความสัมพันธ์กับการว่าง

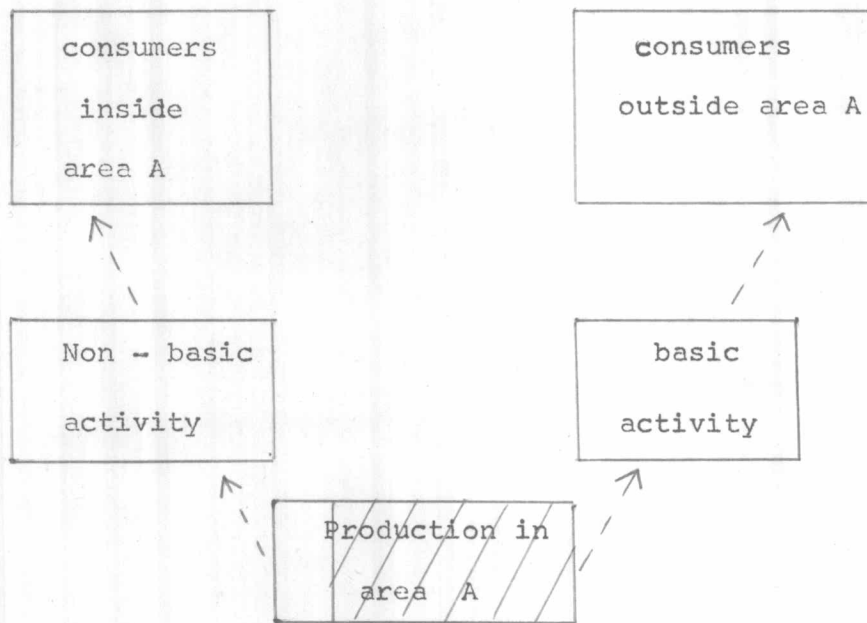
002251

¹International Labour Office, Report to the Government of Thailand on Internal Migration, (Geneva, International Labour Office, 1965), pp. 79 - 108.

²หน่วยวิจัย สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, การเติบโตของเขตชุมชนในภาคกรุงเทพมหานคร, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2519), หน้า 109 - 114.

ทำงานอุตสาหกรรมและการบริการ นอกจากนี้การตั้งฐานทัพ ค่ายทหาร การสร้างเขื่อน ตลอดจนการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลมีผลต่อการดึงดูดให้คนย้ายถิ่นเข้าเขตนั้น¹

Margaret Roberts กล่าวถึงการพิจารณาด้านแรงงานในการวางผังเมือง และอธิบายถึงวิธีการวิเคราะห์และคาดประมาณแรงงานโดยใช้เทคนิคของ Location quotient ซึ่งใช้แรงงาน (การจ้างงาน) เป็นตัววัดกิจกรรมทางเศรษฐกิจและเปรียบเทียบสัดส่วนการจ้างงานในอุตสาหกรรมหนึ่งกับการจ้างงานทั้งหมด โดยคิดเป็นสัดส่วนของพื้นที่ที่วัดกับภาคหรือประเทศ นอกจากนี้ยังอธิบายถึง Economic base โดยแสดงแผนภูมิการพิจารณา basic และ Non - basic activity ไว้ดังนี้ คือ

แผนภูมิที่ 1 การพิจารณา basic และ Non basic Activity

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 117 - 118.

Appelbaum, Bigelow & others อธิบายถึงผลการเจริญเติบโตของเมืองทางด้านเศรษฐกิจทั้งในภาคเอกชนและภาครัฐบาล โดยในภาคเอกชนได้พิจารณาในด้านรายได้ การจ้างงาน การว่างงาน ส่วนในภาครัฐบาลนั้นดูการลงทุนพัฒนาอันเนื่องจากการเพิ่มประชากรและรายได้ที่จะได้รับ เขากล่าวถึงผลที่จะตามมาจากการโยกย้ายประชากรเข้าสู่เมืองอย่างหนึ่ง คือ ผลกระทบที่มีต่อเศรษฐกิจของผู้ที่อยู่อาศัยอยู่ในเมืองและผลที่เห็นได้ชัด จากโอกาสการเติบโตที่ถูกจำกัดลงก็คือ รายได้ทั้งหมดของผู้อาศัยอยู่ในเมืองจะลดน้อยลง¹

Masser ได้รวบรวมแบบจำลองของการวิเคราะห์ประชากรในการวางแผนภาค และเทคนิคที่ใช้ในการวิเคราะห์กิจกรรมเศรษฐกิจได้แก่วิธี Regional accounts, Inter - industry relationships และโดยเฉพาะในด้านแรงงาน เขาอธิบายถึงเทคนิคของ Export base multiplier และ Input - output analysis ในการวิเคราะห์แรงงานของพื้นที่นั้น²

N.T. Wang อธิบายถึงการคาดคะเนการจ้างงานและตลาดแรงงานในอนาคตในประเทศกำลังพัฒนา การว่างงานที่เกิดขึ้นและปัญหาในการคาดคะเนการจ้าง

¹Richard P. Appelbaum, Jennifer Bigelow & Others, The Effects of Urban Growth, (New York : Praeger, 1976), p. 113.

²Ian Masser, Analytical Models for Urban and Regional Planning, (Newton Abbot : David & Charles, 1972), pp. 46 - 83.

งาน สรุปลักษณะการเพิ่มขึ้นของแรงงาน และความต้องการแรงงานในสาขาการผลิต
ประเภทต่าง ๆ¹

Reynolds อธิบายถึงตลาดแรงงาน โครงสร้างของตลาดแรงงาน การวัด
การว่างงาน และสาเหตุที่อัตราการว่างงานในเมืองเพิ่มสูง เขากล่าวถึงตลาดแรงงานว่า
เป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการพิจารณาค่าจ้าง และยังเป็นเครื่องมือที่ทำให้สามารถหา
คนงานที่มีทักษะและความสนใจในงานต่าง ๆ กัน²

Mackay, Boddy & Others ศึกษาตลาดแรงงานภายใต้ภาวะการจ้างงาน
ต่าง ๆ กัน จากตัวอย่างในเมือง Birmingham, Glasgow และ Lanarkshire
เขาศึกษาถึงการโยกย้ายแรงงานระหว่างอุตสาหกรรม ทั้งด้านการย้ายถิ่นและการเปลี่ยน
อาชีพ โดยสรุปว่า การโยกย้ายแรงงานจะแตกต่างกันไปตามสภาพการจ้างงานและ
นโยบายของโรงงานในการรับคนงาน³

John Durand ศึกษาการพัฒนาเศรษฐกิจและการเติบโตของกำลังแรงงาน
ในด้านของภาวะและแนวโน้มของกิจกรรมทางเศรษฐกิจในการพัฒนาระดับต่าง ๆ
องค์ประกอบของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

¹N.T. Wang, "Employment Projections and Future Labor
Markets in Developing Countries", Employment Creation in Developing
Societies, edited by Karl Wohlmuth, (New York : Praeger, 1973), pp.21-30.

²L. Toyd G. Reynolds, Stanley H. and Collette Moser,
Readings in Labor Economics and Labor Relations, (New jersey :
Prentice - Hall, 1974), pp. 13-21.

³D.I. Mackay, D. Boddy & Others, Labour Markets Under Different
Employment Conditions, (London : George Allen & Unwin, 1971), pp. 28-31.

ในการพัฒนาระดับต่าง ๆ รวมถึงผลการพัฒนาที่มีต่อโครงสร้างประชากรและการเข้ามา
มีส่วนร่วมในกำลังแรงงานทั้งเพศชายและหญิง¹

Hansen ได้รวบรวมแนวคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาเมืองหลัก และการ
พัฒนาแบบชั่วคราวความเจริญ ตลอดจนผลจากการพัฒนาในแบบที่มีต่อพื้นที่ การเปลี่ยนแปลง
ทางอุตสาหกรรมและขนาดของเมือง ตลอดจนตัวอย่างของการศึกษาการเพิ่มขึ้นของการ
จ้างงาน และการเปลี่ยนแปลงการจ้างงานในระดับท้องถิ่นซึ่งศึกษาจากท้องถิ่น 3100
แห่งในสหรัฐอเมริกา²

Cullingworth ได้รวบรวมแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาภาคโดยศึกษา
เกี่ยวกับที่ตั้งอุตสาหกรรมและตลาดแรงงานของท้องถิ่น รวมถึงข้อพิจารณาในการกำหนด
อุปสงค์และอุปทานแรงงาน การวางแผน และเทคนิคในการคาดคะเนอุปสงค์และอุปทาน
แรงงานในอนาคต³

Hoover ได้อธิบายเกี่ยวกับการหาสัมประสิทธิ์ความชำนาญในการผลิตเพื่อ
ใช้วิเคราะห์แรงงานของภาค และอธิบายไปถึงลักษณะการเคลื่อนย้ายแรงงานบนพื้นที่
ที่สัมพันธ์กับรายได้และระยะทาง กล่าวถึงความแตกต่างของค่าจ้างแรงงานในที่ต่าง ๆ
ตลอดจนการศึกษาอุปสงค์และอุปทานแรงงานในที่ต่าง ๆ ตลอดจนบทบาทของเขตเมือง

¹John D. Durand, The Labor Force in Economic Development,
(Princeton : Princeton University Press, 1975), pp.40 - 45.

²Niles M. Hansen, Growth Centers in Regional Economic
Development, (New York : The Free Press, 1972), pp. 36 - 39.

³J.B. Cullingworth and S.C. Orr, Regional and Urban Studies
: A Social Science Approach, (Beverly Hills : Sage Publications,
1970), pp. 56 - 60.

ที่มีต่อการพัฒนาภาค¹

Robinson & Salih ได้เสนอความเห็นของการพัฒนาแบบชั่วคราวความเจริญที่จะมีผลต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจใน 2 แบบ คือ แบบกระจุกตัวซึ่งเป็นผลเสียต่อเซตรอบนอกและแบบขยายความเจริญไปสู่พื้นที่โดยรอบ²

Todaro ศึกษาขบวนการเป็นอุตสาหกรรม การว่างงานและสภาพแวดล้อมของเมือง อธิบายถึงการเติบโตของเมืองอันเนื่องจากการอพยพเข้าของแรงงานส่วนเกินที่ไร้ฝีมือจากชนบท และสรุปว่าปัญหาการว่างงานในเมืองเกิดขึ้นพร้อมกับการเร่งพัฒนาอุตสาหกรรมในเขตเมือง และแรงงานที่เพิ่มในเมืองเป็นแรงงานจากเขตชนบท แม้อัตราการจ้างงานในเมืองจะเพิ่มขึ้น แต่ความแตกต่างในรายได้ของเมืองและชนบทก็ยังคงมีอยู่ต่อไป เนื่องจากปัจจัยทางการเมืองและสถาบันทางเศรษฐกิจ³

Lewis กล่าวถึงการพัฒนาที่ทำให้แรงงานส่วนเกินจากพื้นที่ชนบทเข้ามาทำงานในเมือง จะทำให้ค่าจ้างแรงงานอุตสาหกรรมในเมืองไม่เพิ่มขึ้น เพราะเมื่อค่าจ้างเพิ่มจะทำให้เกิดการอพยพเข้าจำนวนมาก และการจ้างงานจะขยายตัวในภาคการผลิตที่ใช้ทุน อุตสาหกรรมใหม่ ๆ จะเพิ่มขึ้นจนกระทั่งแรงงานส่วนเกินค่อย ๆ ลดลง ดังนั้น

¹Edgar M. Hoover, An Introduction to Regional Economics (New York : Alfred A Knoff, 1971), pp. 187 - 189.

²M.J. Moselry, Growth Centers in Spatial Planning. (Oxford : Perganon Press, 1974), pp. 80 - 83

³Michail P. Todaro, "Industrializstion, Unemployment and Urban Environment", Employment Creation in Developing Societies, edited by Karl Wohlmuth, (New York : Praeger, 1973), pp. 41 - 59.

ทราบใดที่ยังมีแรงงานส่วนเกินอยู่ในอัตราค่าจ้างจะไม่เพิ่มขึ้น¹

Oshima ให้ความเห็นว่าการขยายตัวทางอุตสาหกรรมในเขตเมืองจนถึงเวลาอันสมควร จะมีผลให้แรงงานจากภาคเกษตรในชนบทเคลื่อนย้ายมาสู่เมืองและต้องประสบกับปัญหาขาดแคลนแรงงาน นอกจากนี้ปัญหาการว่างงานยังมีขอบเขตเหมือนนโยบายค่าจ้าง และการเลือกกรรมวิธีการผลิตและปัญหาบางส่วนเกิดจากการเลิกใช้อุตสาหกรรมสมัยเก่าที่ใช้แรงงานมาก ซึ่งต้องแข่งขันกับอุตสาหกรรมที่ใช้เงินลงทุนมากแต่ใช้เงินลงทุนน้อยในตลาดภายในประเทศ²

Richardson กล่าวว่าในการประเมินผล Relative growth ของภาคที่มีต่อเศรษฐกิจของชาติ เราพบว่าพื้นที่ทางไกลส่วนใหญ่จะกระจุกตัวอยู่ในอันดับท้าย ๆ ของความเจริญ และเช่นเดียวกันบริเวณที่ล้าหลังที่สุดมักจะเป็นบริเวณที่ห่างไกลจากศูนย์กลางการพัฒนามากที่สุด ดังนั้นในการพิจารณาผลความเจริญในแต่ละพื้นที่จึงจำเป็นต้องพิจารณาระยะทางด้วย นอกจากนี้ เขายังอ้างถึงแนวคิดของ Bos ที่ชี้ให้เห็นว่า Urbanization และ Industrialization เป็น 2 ลักษณะของกระบวนการเดียวกัน โดย Urban Centers นั้นมีขนาด (Scale) ซึ่งขนาดนี้จะเป็น

¹Arthur W. Lewis "Economic Development with Unlimited Supply of Labour", The Economic of Development, edited by A.N. Agarwala and S.P. Singh, (Manchester : Manchester : Manchester School, 1955), pp. 400 - 499.

²Harry T. Oshima, "Unemployment and Income Growth in Less Developed Economics : The Asian Case", Translated Articles in Economics. Translated by Suraphan Chancharoen, (Bangkok : Faculty of Economics, Thammasat University, 1976), pp. 117 - 122.

ถูกนำไปสู่ความชำนาญในการผลิต (Specialisation in Production) ประสิทธิภาพและการเติบโตทางอุตสาหกรรม และขนาดของเมืองยังทำให้เกิดเศรษฐกิจภายนอก (External economics) ทั้งที่เป็น Spatial และ Non-spatial ซึ่งมีผลต่อการเติบโตที่ตามมา และที่สำคัญคือ Urbanization process จะไปเกี่ยวพันกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่นำมาซึ่งความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ¹

เขาให้ความเห็นอีกว่าความเจริญเติบโตของ Urban Centers ปกติแล้วจะมีผลกระทบต่อการพัฒนาในระดับชาติ และระดับภาค โดยเฉพาะในประเทศที่กำลังพัฒนาที่ Urban growth จะก่อให้เกิด adverse effect ต่อการพัฒนาพื้นที่อยู่ห่างไกลไปโดยรวม

นอกจากนี้ Richardson ยังศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาคศูนย์กลางกับพื้นที่รอบนอกในด้านการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาเฉพาะแห่งที่ทำให้แรงงานและทรัพยากรในชนบทเคลื่อนย้ายมาสู่เมือง โดยการกระจายตัวของความเจริญในพื้นที่จะได้รับอิทธิพลจากการอพยพภายในภาคที่เป็นกรอพยพจากชนบทมาสู่เมือง และระหว่างเมืองกับเมือง ดังนั้น migration จึงมีผลต่อ Regional growth และ Rate of growth ซึ่งต้องพิจารณาถึงขนาดและ absorbtive capacity ของตลาดแรงงานในเมือง การรวมตัวทางเศรษฐกิจที่เป็นแรงงานและกิจการประเภทต่าง ๆ รวมถึงการพิจารณาระยะทางค่าใช้จ่ายในการเดินทางในการอพยพมาสู่เมืองด้วย²

Friedman พยายามเอามิติของพื้นที่เข้ามาใช้พิจารณาในทฤษฎี

¹Harry W. Richardson, Regional Growth Theory, (London : Macmillan Press, 1974) pp. 53 - 74.

²Ibid., pp. 133 - 137.

Pole de croissance เขาเสนอแบบจำลองของพื้นที่ศูนย์กลางกับเขตรอบนอก (Centre - periphery model) ซึ่งประเด็นสำคัญว่าความสัมพันธ์ของศูนย์กลางและเขตรอบนอกนั้นมีลักษณะเป็นแบบอาณานิคม (colonial) ซึ่งแรงงาน ทูน และวัตถุดิบต่างๆ จะมีการเคลื่อนย้ายจากเขตรอบนอกมาสู่ศูนย์กลาง ฉะนั้น เขตรอบนอกจะยังคงล่าหลังหรือถูกคุกคาม มีหน้าที่เป็นเพียงผู้ผลิตขั้นต้น (Primary producer) และต้องล้มเหลวในการแข่งขันระหว่างภาคในด้านการค้าและการผลิต¹

Myrdal ศึกษาถึงการเจริญเติบโตของภาค เขากล่าวว่าบทบาทของพลังต่าง ๆ ในระบบตลาดมีแนวโน้มที่เพิ่มความแตกต่างระหว่างภาค อิทธิพลของตลาดจะทำให้เกิดการกระจุกตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจอยู่ในพื้นที่เฉพาะแห่งเท่านั้น (คือ ภาคที่ได้เปรียบ) โดยเฉพาะเมื่อมีการขนส่งระหว่างภาค เขากล่าวอีกว่าความแตกต่างระหว่างภาคที่เจริญและถอยความเจริญนี้จะทำให้มีความสัมพันธ์ 2 แบบ คือ

1. แบบแพร่ขยาย (Spread effect - favourable) คือเมื่อภาคหนึ่งเจริญขึ้น จะทำให้ภาคอื่นโดยรอบที่อยู่ห่างไกลได้รับประโยชน์ด้วย ทั้งในด้านเทคนิคและรายได้ และการลงทุนในภาคห่างไกล ทำให้เกิดการจ้างแรงงานในภาคถอยความเจริญด้วย อันมีผลให้ประสิทธิภาพในการผลิตหน่วยสุดท้าย (Marginal productivity) ของแรงงานในภาคถอยความเจริญสูงขึ้น และแรงงานเหล่านั้นมีรายได้เพิ่มขึ้น

2. ผลการคุกคาม (Backwash effect) คือ ภาคถอยความเจริญไม่อาจแข่งขันกับภาคเจริญและมีผลให้แรงงาน ความชำนาญ วัตถุดิบต่าง ๆ เคลื่อนย้ายมาภาคเจริญ ทำให้ภาคถอยความเจริญขาดพลังสำคัญในการพัฒนา และตลาดทุนในภาคเจริญจะดึงดูดการออมจากภาคถอยความเจริญมายังภาคเจริญ²

¹Ibid., pp. 140 - 141.

²Ibid, p. 29.

Bendavid อธิบายทฤษฎีฐานเศรษฐกิจในการพิจารณาการเติบโตของภาค
 และการแบ่งกิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นเศรษฐกิจหลักและภาคเศรษฐกิจรอง โดยอาศัย
 วิธี Location quotient และอธิบายถึงการคาดคะเนการเปลี่ยนแปลงของแรงงาน
 ในอนาคตโดยการหาตัวคูณฐาน (basic multiplier)

¹Avrom Bendavid, Regional Economic Analysis of Practitioners :
 An Introduction to Common Descriptive Methods, (New York :
 Praeger, 1974), pp. 102 - 112.